

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

24 de Exemplari substitutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

concessa & nunc est, vt & necis habere potestatem, *l. si. C. de pat. pot. Dio. H. l. in 2. & nos atibi in pat. pot.* hodie autem & in vita, & post mortem perioze filii habere curam. Nam de ea post mortem quoque disponunt, cum testamento possunt dare pupillis, etiam inuitis, tutores, *l. l. certarum. 12. & l. quia perione, de testa. in re. P. §. certis, §. permissum, de tutel.* videlicet, vt prælumit lex amicissimi. Multo magis licebit eis de filiorum bonis testari in fauorem eorundem. *Quin & lex permisit patri, filia dextinare maritum, vt voluntas post eius mortem feruetur, l. si pater pactum, C. de sponsa. Pluris autem est persona, quam bona, l. sancimus, 17. de sacrosan. eccl. C. §. Ex* † quibus rationes omnes, quæ aduersum pupillarem substitutionem obici possunt, submoventur. Siquidem quia potestas efficit patri, vt pater & filius pro eadem persona sint, & bona filii censentur patris, eademque voluntas, pupillare testamentum non tam filii quam patris censetur: neque pendere dicitur ex alieno arbitrio, non vllum odium sequitur, sed fauor pupillorum. *7* In de decedentium cum testamento. *¶* Neque etiam verendum est, quod herede instituto filio, is possit in fidiari pupillo: vt in *l. Cicero, de pen. in P.* Quia ea ratio & cum locum habeat in testamento, non potuit testamentum improbare: nec propter abusum, qui aliquando potest ex bonis rebus ab improbis committi, res ipsas bonas improbare: non ob adulterium, matrimonium: non ob incestum, castitatem vestalium: non ob tyrannidem, regnum, &c. Sed & potest pater testator in fidiis occurrere, si metuat de salute pupilli, obgnando tabulas pupillares iubendoque: ne resignentur, nisi aut pupillus intra impubertatem decesserit, vel in suam tutelam venerit, *Causus lib. poster. Institur. civil. tit. 5. Iustin. in §. fin. an. 8. item quis, de pupil.* *¶* Exspirat † porro pupillaris substitutio, modis qui colligi possunt ex tractatibus superiore capite. 1. Ex parte instituentis, si testamentum patris non sustineatur: puta quia ipse intestabilis, vt in *l. lex Cornelia, de sic. l. leg. Cornelia, eo.* quia præterit filium filio præterito, de inu. rept. *Nos de hoc, ca. proximo.* vel si alio modo cotruat. 2. Extinguitur ex parte pupilli, si pupillus desinat esse in potestate testatoris, vel quia viuente patre sit sui iuris, *l. coheredi, §. cum filio, 2. resp. de vulg.* vel moriatur ante patrem, vel pendente vita patris efficiatur pubes, *§. masculo, de pupill. in pupillari, de vulg. P.* vel post tempus substitutionis appositum pupillati breuius, quam pubertatis, moriatur, *l. si quis ita, §. l. ex factis, §. quero, eo.* Aut si intra ætatem pubertatis designatam, liberis susceperit: nam tunc liberi excludunt substitutionem, *d. l. in pupillari, eod.* propter rationem præstationis voluntatis testatoris, quæ non præsumitur voluisse præferre alienam successionem proprio soboli, *l. cum acutissimi, C. de fideicom. l. cum auus, de cond. & demon. P. l. generaliter, §. cum autem, de instir. sub cond. fact. C.* Item, quod filii inueniuntur præteriti, dum agnoscuntur post testamentum patris pupilli. Fieri autem potest, vt & impuberes aliquando generent, vt prope malitia supplente ætatem, vt nos in *glo. in c. de del. puero, c. 9. de despo. in pub. vide Guill. Bened. in cap. Raynuius, ad verb. si absque liberis, in 114.* Tertio, ex parte substituti extinguitur, si in incapax succedendi sit: puta, si de portatus, si præmoriatur pupillo, *l. uni, §. pro secundo, de ca. toll. l. si ex pluribus, de ius, §. legi. her. l. Lucius, §. Paulus, de vulg. l. iouis, de acqui. hered. vel si repudiet hereditatem, *l. precibus, §. pen. de impub. C.* Item 4. si conditio adiecta substitutioni non impleatur, *l. qui liberis, de vulg. P. §. 5.* Finitur † per ingressum, & professionem religionis impubers, factam ex dispensatione summi pontificis, *Guill. Bened. in d. c. & d. loco, num. 113. & 114.* Et monasterium est loco filii, *communis opinio, in c. in presentia, de prob. §. sed & hoc presentia, de sanct. episc. in auth.* Et quod operatur mors naturalis in substitutione pupillari, id operatur mors civilis, *l. si quis ita, §. fin. de lega. 2.* monasteriique ingressus, qui pro mortuo reddit ingrediens, *l. Duo nobis, de episc. & cler. C. §. illud, de mona. in auth.* dummodo monasterium capax sit possessionis bonorum in communi. Alioquin enim, si nec in communi, nec proprio possit possidere, veluti monasteria mendicantium, vt in *cl. ex ius, de verbor. signif. non monasterio, sed substituto quaruntur bona, ingresso & professio religionem impubere: petinde ac si in ætate pupillari mortuus esset, Guill. Bened. in proxi. c. ca. 100, nu. 13.* Quod si non professus ex dispensatione, sed tantum oblati impubes sit monasterio, per telem ingressum non finitur substitutio, cum penitere possit vsque ad annos discretionis, *c. cum scimus, & o. signifi. canibus, ca. cum virum, de reg. & intra annum probationis etiam maior, c. statimimus, 23. & c. ad apostolicam, 16. eod. tit.**

10 *¶* Et in Gallia etiam lex posita est in comitiis Aureliacensibus, in *const. Aureliac. ar. 19.* ne fiat professio religionis masculorum ante 21. annos: foeminarum ante 20. annum. Et si ante facta sub-

stitutio, permittit professio religionem disponere de bonis, quæ illis obtulerunt ante vel post in fauorem tamen aliorum, quam monasterii. *¶* Adiecta † est questio & decisio in capella Tholosana 390. Si impubes sit heres institutus in partem, & datus substitutus pupillariter, & impubes sit mortuus viuo patre, an admittatur substitutus in vim vulgaris substitutionis, quam vide cum Auferrii coniectaneis.

De Exemplari substitutione.

CAP. 24.

- 1 Inuentio humanarum rerum alia ex alia cum tempore fit.
- 2 Exemplaris substitutionis origo, & vt olim permessa, eius definitio & diuisio, quibus bonis fiat, eius forma, & quibus fiat, eius finis & differ. cum aliis effectus, & vt interea. nu. 3. 4. 5. 10. 15. 16. 17. & seq.
- 6 Mater substituit filio exemplariter.
- 7 Quando autem & quomodo conuolans ad secundas nuptias, substituat. num. 7.
- 8 Pater repetens nuptias, filius prioris matrimonii substituiere potest exemplariter. & eorum bonorum administrationem habet.
- 9 Spurius non potest substituiere exemplariter pater, sed bene mater.
- 11 Pater prodigus aut vilis persona an possit filio substituiere pupillariter vel exemplariter: & contra, filius patri prodigo cur non possit.
- 12 Correlatiuorum quando dicatur esse eadem disciplina.
- 13 Inofficiosi querela locum non habet, si quid relinquatur filio, sed datur ad supplementum.
- 14 Furiosus quibus exemplariter non potest substitui.
- 15 Filio sanam mentem quando exemplariter substitui potest.
- 18 Exemplaris substitutio excludit matrem.
- 19 Filii naturales, & spurii quomodo differant.

Natura † hominum sagax, quæ simul omnia nosse non potest, vel necessitate cogente quædam probat, vel ratiocinatione colligit, ex inuentis alia etiam elicit, & coniectura facta similitum sequitur inuenta. Quod & Iurisconsulti etiam faciendum mouent, *l. neque leges, 19. cum tribus seq. de legi. P.* propter naturales quotidie nascentes, antequam inuitas fortissas: cum humani iuris conditio semper in iniquitum decurrat, & nihil sit in ea, quod perpetuo stare possit, *l. 2. §. sed quia diuina quidem res, de vet. iure enucl. C. §. ut autem lex, de re. eccles. non aliena in auth.* *¶* Ideo † cum moribus probatum viderent homines, ob ætatis defectum permittitur patri substitutionem pupillarem fauore pupillorum: propter similitudinem quandam pietatis, visum quoque iustum est, ob defectum quoque mentis, vel ob vitium corporis quod testari filios prohiberet, & parentibus permitendum esse pro filius testari, vt tandiu testamentum valeret huiusmodi, quandiu causa duraret. Et proinde ab initio, quia hac de re nihil sanctum erat, primum cepit princeps consuli, vt ob eam similitudinem fauoris filiorum vitio illo miserabilium, exemplo fauoris pupillorum qui mente carent, liceret substituiere parentibus, *l. ex factis, 43. de vulg. a. directo.* Ad principem namque inter iuris & æquitatis rationem interpretatio competit, *l. 1. §. fin. C. de legib.* Postea autem, cum læpius ea de re interpellaretur, & ne privilegio concessio ex arbitrio, qui illud impetrant, abuteretur, Imperator Iustinianus legem tulit: per quam potestatem quidem hanc omnibus parentibus indulsit, sed eam certis circumstantiis vallauit, quæ nisi interuenissent, non subsisteret, in *l. humanitatis, 9. C. de impuber. & al. subf.* De quibus nunc agendum est. *¶* Exemplaris † substitutio, est substitutio directa, per quam licet parentibus furiosis, mente captis, mutis, prodigis, surdis, puberibus liberis heredem scribere, ex legis præscripto: qui, quem admodum substitutas pupillariter, possit etiam bona propria filii sine controuersa inofficiosi, ex ea institutione capere, *hec finitio collig. ex l. ex factis, de vulg. & ex l. humanitatis, de impu. C. §. qua ratione, de pupilla.* Quæ finitio per sequentia explicatur. Exemplaris triplex dicitur esse, expressa, tacita, & mixta partim expressa, partim tacita. Expressa est quæ vel bis expressis sit, vt, *Si filius in furore vel seruidate moriatur, Tuus heres esto.* Tacita quæ sit, tradit Guillelmus Bened. etus dubitari, & num sit, in *ca. Raynuius ad ver. si absque liberis, 2. in substitutione exemplari, num. 34. 35. 36.* Tandem autem resoluit, esse, quæ contineatur sub expressa vulgari futiolo facta. Si tempore, quo vulgaris facta est, furiosus filius esset, *argumen. l. quoniam, & leg. si prædia, de rebus eorum, P.* aliter si postea furiosus factus fuisset,

quia aduersam fortunam hominis cogitare ius ex tacitis non patitur, *l. inter stipulam, §. sacra, de verb. oblig.*

4 ¶ Item in pupillari expressa facta furioso, vel alii, cui potest exemplariter substitui, contineri quoque tacitam exemplarem: sed non simul & eodem tempore valere. Nam quadiu filius furiosus impubes erit, & si in ea ætate decesserit, omnia, quæ naturæ sunt pupillaris, seruantur: at moriente eo post pubertatem iure tantum exemplaris substitutionis succedet. Ut etiam exemplaris expressa, hac distinctione, & vulgarem & pupillarem contineat: & ita quoque resoluunt antecessores nostri peritiores, *Bartol. post Oldra. in l. ex factis, & ibi Alexan. & alii, de vulg. Bald. in l. humanitatis, ver. si quinto principaliter queritur, Bened. prad. loco, qui & ait mentionem fieri de tacita exemplari, in l. in testamento, de testa. milit. C.* Partim expressæ partim tacitæ substitutionis exemplaris tradit formam idem *Benedict. præ loco, nu. 37. in compendio. Si testator, inquit, dicat, Titium & Caium heredes instituo, & eos inuicem substituo.* Aliudque exemplum apud eundem vide mixtæ quoad casus substitutionis. ¶ Substituitur tamen in exemplari omnibus bonis eius, cui fit substitutio, & in relictis a parente illi, exemplo pupillaris substitutionis: præterquam si ab utroque parente matre & patre fuerit substitutum. Nam tunc substitutus a patre, habebit bona filii a patre prouentia & aduentitia: substitutus vero a matre, bona quæ a matre processerunt. Et ita resoluit *Iason, in l. ex factis, de vulg. Bened. vbi sup. nu. 39.* quæ rationes reuicet aduersarias *Imolæ.* ¶ Substitutio tamen hæc fieri potest a patre & matre, non habita ratione potestatis, sed pietatis, *l. humanitatis in iure, C. de impub. Imo & a patre arrogatore simul, si furiosus arrogatus sit.* Sed a patre naturali, ut proxime dictum, in bonis ab illo procedentibus seu profectiis, alium de tamen quam a matre & arrogatore, in quibus mater, *d. l. humanitatis.* & arrogator substituire possunt. Sicuti in pupillari, arrogator in istis recte substituit. Et naturalis quoque, in aliis pupillo, *l. si arrogator, cum præced. de adoptio. l. sed si plures, §. in arrogato, de vulg.* In quo iura communia acceperunt restrictionem, quæ statuit neminem posse cum duobus decedere testamentis, *l. quærebatur, de mili. testa. l. 1. §. 2. de in iur. sup. test.* Quod si pater non substituerit, mater in omnibus, in quibus pater substituire poterat recte statuet. Excipienda videtur mater, quæ ad secundam vota tranferit, quæ filio exemplariter non potest substituire, *Ias. Bart. & alii, in l. ex factis, de vulg. Bened. vbi sup. nu. 15.* quia fundamentum potestatis substitutiendi cessat, videlicet pietatis.

7 Nam tamen transeundo ad secundam vota, iam lex iudicat matrem a se ablegasse filiorum curam & pietatem, *l. lex quæ tutoris, de adm. iur. l. 2. C. vbi pupi. edu. deb. siue ante, siue post secundas nuptias hanc fecerit, Bart. in d. l. ex factis, q. 4. & ibi Ang. Rapha. Paul. Cast. & Alex. Aret. in l. humanitatis.* Sicut tamen, qui huic exceptioni reclamant, *Imolæ, in l. ex factis, de vulg. Bald. in d. l. humanitatis,* maxime si antequam mater ad secundas transeat nuptias, prouideat de curatore seu tutore filio, quia de casu cura filiorum illi inesse demonstratur, nec priuatur eius intestati successione, *l. 2. §. filius, a Tertullia. P. l. mater, §. l. omnium, 6. ad Senatus. Tertull. Proinde tertia opinio media inter utramque adfertur ab Angelo Aretino, in §. qua ratione, quam sequitur Guillel. Benedict. vbi supra, num. 16. in spiciendam esse ipsam substitutionem matris, de quo substitutio facta sit: ut si substituti sint venientes ab intestati furiosi successione, substitutio valeat facta etiam a matre binuba, utpote apparente adhuc in ea causa humanitatis. Sin autem substituta fuerit alia persona, ex qua appareat malus matris animus, puta amarus matris, non valeat. Et hoc quoque *Nicolaus Boerius* sequi videtur, *decis. 188. nu. 4.* Et ego hanc sententiam probor.*

8 ¶ De tamen patre autem omnes consentiunt, ut etiam si qui repetunt nuptias, libetis primi matrimonii possit exemplariter substituire, *Boer. vbi supra, num. 2. Doctores, in l. ex factis, Guillel. Benedict. vbi sup. num. 16.* Quia quamuis ad secundas perueniat nuptias, tamen non priuatur administratione bonorum filii prioris matrimonii, *l. fin. de bon. mat. C. l. generaliter, de sec. nupt.* Remanet tamen, quæstio, an pater vel mater, qui habent naturales tantum, possint illis substituire exemplariter. Cui quæstioni fit satis ex dictis in substitutione pupillari, patrem certum non dici in vulgo quæstis, *l. vulgo concepti, de sta. homi. §. si aduersus, de nupt. apud Iustin. l. quia semper, de in ius voc. P.*

9 ¶ Et tamen proinde, non comprehendendi appellatione parentum, *l. 1. de nat. lib. l. quamuis naturales nati, ex certa concubina parentes habeant naturales, l. parentes, de in ius voc. P. l. sed si alii sunt quam vulgo concepti, d. l. 1. de natu. lib. C.* quibus tantum permillum est sub-

stituire pupillariter, in l. humanitatis intuitu, C. de impub. At in matribus responsum est, posse etiam illas vulgo conceptis substituire, *Bened. vbi sup. num. 12.* quia mater semper certa est, *d. l. quia semper, de in ius voc. & spurii succedunt etiam ab intestato matribus, l. si suspecta, §. 1. de inoff. testa. §. nouissime, ad Orfici. apud Iustin. nisi esset mater mulier illustris, cui dedecus tales essent filii, l. si quæ illustris, ad Orfici. C.* Vel ipsi essent ex damnato incestu nefario editi, qui non succedunt, nec alimentis digni sunt, *anth. ex complexu, de inco. nupt. nec institui possunt a patre vel matre: & si instituantur, hereditas sisco defertur, Bar. in d. anth. & Lauferius, §. 1. de iure sisc. ¶ Et tamen hæc quæ dicta sunt de patribus, de auis, auiabus, & aliis parentibus intelligenda sunt, ut possint substituire nepotibus, deficientibus videlicet patribus & matribus, *l. humanitatis, in princ. de impub.**

¶ Excipiunt tamen aliqui parentes prodigos & viles personas, quibus non permittatur substituire exemplariter, *Bald. in d. l. humanitatis, Bart. in d. l. ex factis,* quod bonorum filiorum illis administratio sit prohibita, *l. fin. de sent. pass. C. l. si cum dotem, §. eo autem tempore, sol. matrim.* Alii autem non excipiunt, & potestatem quoque patribus prodigis permittunt, *Laola & Alex. in d. l. ex factis,* quia contendant pupillarem etiam huiusmodi permitti favore pupillorum, & auctoritate rigoris patriæ potestatis, quæ tamen non consideratur in exemplari. Distinguit autem *Guillel. Benedictus, vbi sup. in exemp. subst. num. 4. q. 9.* ut *Angelus, Aretinus, matribus conuolantibus ad nuptias secundas, ut si pater vilis & prodigis ita discrete substituit exemplariter filio mente capto, ut bonus pater fecisset, valeat: sin minus, corrumpat substitutio.* Ego porro in persona vili huic sententiæ subscribo, at in persona prodigi substituo, si bonis et interdictum sit natis intestabilis est, *l. si cui, de test. P. ¶ Constat tamen quæ substituire parentes tantum liberis potest exemplariter, non extraneos, neque fratres fratribus, vel consanguineos alios: imo neque filios posse substituire patribus furiosis, vel similibus, quibus substitui potest, Bart. ad d. l. ex factis,* quia l. humanitatis, de impube. parentibus in liberos hanc solum concessit potestatem neque extensio facienda est in casibus, qui recepti sunt contra iuris communis regulas, *l. quod vero, 13. de legi. P. l. si vero, §. de viro, sol. ma. P.* Atque per indignum vult esse, concedere liberis in patens potestatem, *§. sed quod sanctum, de nup. in auth. eo. 4. c. cum inferior, de maio. & obed. Item 3. per resolutionem l. humanitatis, sequeretur filium pro patre disponentem, seipsum de bere institueret, quod certe stolidum pene esset: quia debet esse distinctio personarum inter dantem & accipientem, c. fin. de inst. c. debitum, de baptis. didicimus, 24. q. 1. l. 1. de aucto. iur. P. l. si ius qualicumque, ad Trebell. P. l. prator, de iur. & cura dat. ab iis, C.* Sicut diuersa ratio correlatiuorum patris & filii, impedit, ne quæ licent patri liceant filio, *argum. l. curatore, de inter. mat. C.* Quamuis in aliis, vbi est similis ratio correlatiuorum, eadem dicatur esse disciplina, *l. si de ind. vid. toll. C. l. de cupre. lib. 11. C.* Neque ex eo quod patri furioso filius dari potest curator, *l. 2. de cura. furio. P.* ideo sequitur, eum pro patre furioso testari posse. Nam aliud statuitur in administratione bonorum, quæ cõceditur in vita alicuius: aliud in dispositione, quæ post mortem defertur, *arg. l. 1. §. si quis quæsitum, ad Trebell. P. ¶ Scio tamen hanc sententiam aduertari, ad d. l. ex factis, sed sequor priorem, ut meliorem meo iudicio.* Forma porro & modus in hac componenda substitutione secundum quam parentes testari debeant, est, ut primum sibi testamentum faciant, & in eo legitimam relinquunt filiis, quibus substituire exemplariter propoluerunt, *d. l. humanitatis, vel hodie saltem aliquid pro legitima, sic resoluit Boer. decis. 188. nu. 4. Bened. in ver. §. absque liberis, 2. in subst. exemp. nu. 20. Boer. & Alex. in d. l. ex factis,* cum hodie non agatur in officioso, si minus quam sit legitima, filiis relinquatur, sed agitur ad supplementum, *ex l. omnimodo, de inofficio. testam. C.* Hinc efficitur, filio ex hereditate fieri non posse exemplarem, quia institui debeat in legitima. Quamuis in confesso sit, furiosum posse exheredari ob causas ingratis diuis commissas ante furorē, *ut in l. tam demeritis, C. de epis. aud. in l. fin. de curat. furios. vbi furiosus erat exheredatus,* quod tamen in hac exemplari, quæ humanitatis causa permittitur, non permittitur.

¶ Item tamen de forma est, ut consideremus, cui fiat testamentum, vel substitutio: nam non omnibus licet exemplariter substituire, sed tantum primo furiosis, & mente capis, qui perpetuo furore sine dilucidis intervallis detinentur, *d. l. humanitatis.* Ideo phanaticis, & qui lasciuia aut phrenesi morbi temporalis tenentur, non licebit substituire exemplariter, *Bald. in d. l. ex factis,* quia illi morbi perpetuo non occupant ægrotum, *l. 1. §. apud Iulianum, de adil. edict.*

Item si furiosi habeant dilucidia intervalla, hoc modo substitui nequit, quia pendente illo tempore ipsi per se testari possunt, si furiosi, qui testari fac. poss. C. Et cessat ratio Imperatoris, qui in l. humanitatis, exigit perpetuum furorem. Eodem modo si furiosi antequam furor occuparentur, testamentum legitime condissent, substitui non possunt exemplariter: legitime enim factum, superveniente furoris impedimento, non minus quam morte non debet intercedere, l. tu cui de testa. P. §. preterea, cum §. seq. quib. non est perm. fac. test. Mortuo quippe & insensibili similis dicitur furiosus, Bald. in d. l. humanitatis, l. 2. §. furiosus, de acq. poss. Neque tollit semper factum, quod impedire posset faciendum, l. ambiguis, §. de reg. iur. c. factum, eod. in 6. l. patre furioso, de iis qui sunt sui vel alien. iur. P.

Secundo, exemplaris fieri potest tuto, furdo, & prodigo: dum tamen isti eius modi sint, qui testari omnino non possunt, ut in l. discretis, C. qui testa. fa. non poss. Et ita interpretes concludunt, Bart. Bald. in d. lex facta, Bald. Paul. Cast. Alex. In d. l. humanitatis, Guill. Bene. in ver. absque liberis, 2. in exem. substitut. nu. 5. & 6. Sanæ porro mentis filio fieri non potest exemplaris, nisi, ut ait Salycetus, in d. l. humanitatis, 7. col. ea conditione fiat in casum, quo filius sanæ mentis furiosus, vel prodigus, vel furdus, vel mutus efficeretur. Et tunc etiam exigitur, ut is mortis testatoris tempore talis factus fuerit: aliter non valet, Alex. in d. l. ex facta, l. 6. eo. de vul. & Guillelmus Bened. ubi sup. nu. 8. Neque in hac exigitur, ut filius sit in potestate: nam & emancipatis & a matre substitutio recte fit, d. l. humanitatis, Attamen obieratur, ut is cui fit, post mortem substituentis non sit recessurus in potestatem alterius. Bened. ubi sup. nu. 19. vel ante furor factus non fuerit instabilis, quia hæreticus, ut in l. Manichæos, C. de hæreticis, puta quia deportatus, l. si quis filius, §. irritum, de iniusto iur. P. & c.

Quis autem substitui possit illis, planus est textus in l. humanitatis, ut si is cui exemplariter substituitur habeat liberos, unus vel omnes, tantum substitui possunt: si non habeat, vel habeat non sapientes, sed fratres tantum vel sorores illi sint, unus vel omnes substituantur tantum. Ultra autem Iustinianus non procedit. Et proinde, si neque filii, neque fratres ei sint, extraneum ei potest substitui.

Finis huius substitutionis, ut is cui substituitur, qui testari per se non poterat, cum herede decedat. Item secundo, inquit l. humanitatis, ut occasione huius substitutionis, ad exemplum pupillaris, querela nulla contra eorum testamentum oriat. Qui autem voluerit otiose videre, in quibus cum pupillari substitutione conveniat hæc exemplaris, & in quibus differat, & quo modo a vulgari, compendiosa, & brevis loqua distendat, consulari Guill. Benedictum, ad ver. si absque liberis, 2. in exemplari substit. fere per totum tractatum.

Atque propter singulares eius effectus, vtile esse dubium non est: nam primum per expressam exemplarem ab intestato venientes, & mater, ut in pupillari, excluduntur a substituto veniente ex testamento, d. l. humanitatis, & l. ex facta, Bened. ubi supra num. 19. Eodem modo, si extraneus substitutus sit deficientibus filiis & fratribus, excludat mater, idem ibid. num. 3. 2. ubi disputatur, §. glo. in §. qua ratione, de pupilla. 2. Per exemplarem succeditur ei, cui substituitur, in omnibus bonis: ut in pupillari, l. sed si plures, §. ad substitutos, de vul. & Que omnia intelligenda veniunt, quando exemplaris locum habet: nam si ea perimatur, aliter statuendum. Cessat autem exemplaris, primum, cessante causa propter quam licuit substitui, si furiosus, ad bonam mentem sit reuersus, vel prodigus ad meliorem frugem, vel furdus, mutus a morbo convaluerit, d. l. humanitatis, ver. si tamen, §. qua ratione, de pupi. l. ex facta, de vulg. & ca. cum cessante, de appell. 2. Si tales habeant liberos legitimos & naturales, d. l. humanitatis, §. vel si filia, d. l. ex facta, ratio ex l. cum acutissimi, C. de fideicom. l. generatiter, §. cum autem, de insti. sub cond. fact. C. l. cum avus, de cond. & demon. P. Nam quamvis furiosus non possit matrimonium in futuro contrahere: tamen contractum sine furor, in furor retinet, ca. dilectus filius, de sponsa. Et in hac substitutione directum necessarium est, legitimis simul & naturales filios agnosci, l. patre furioso, de iis qui sunt sui vel alien. iur. quamvis in obliqua & fideicommissaria aliquid quando ex voluntate testatoris conditio sine liberis deficeret per naturales tantum, l. ex facta, §. 1. ad Trebell. P. olim permittos ex concubinato: non hodie, vetico concubinato, & effectus tantum spiritus omnibus sine matrimonio iusto natis, l. si. C. de concubi. Et quando lex desiderat filios, intelligit de legitimis & naturalibus simul, l. generaliter, §. pen. de insti. rest. sub cond. fact. C. Tertio, finitur hæc exemplaris, si prodigus, aut furdus, mutus, aut furiosus

tempore dilucidi intervalli delictum admittant, ex quo bona fisco adiudicentur, vel si legitime ingrediatur monasterium, Guill. Bened. ubi sup. num. 51. Quarto, si furiosus in dilucidis intervallis sibi condat testamentum, exlinguitur exemplaris, quamvis postea recidat in furor: alioquin si non condat testamentum, tunc cessante morbo cessat quidem substitutio, sed recrudescete morbo, retinetur, l. ex facta, de vulg. P. quod quomo. sit intelligendum, explicat d. Ben. ubi sup. nu. 48. & 49.

De Militari Substitutione.

CAP. 25.

- 1 Militaris substitutio quid, qualis, ut differat a vulg. Et pupill. d. n. de quibus rebus fiat, §. effectus, nu. 2. 3. 4. & 6.
2 Compendiosa substitutio a milite facta quas alias continet.
3 Militaris substitutio filio facta comprehendit eius legitimitatem.

Militare & testamentum extrajuris civilis communes regulas pluribus donatum est privilegii, in totum & in parte, l. 1. de milit. test. C. ut docuimus proprio capite antea. Potest & singulari iure males igitur substitui, ideo de ea substitutione pauca tradenda sunt. Substitutio militaris, est substitutio quam miles etiam post aditam hereditatem, secundo gradu directi tibi heredem facit. Quæ finitio probatur ex l. Centurio, 15. de vulg. P. quæ intelligitur in his tantum bonis, quæ heredes, quibus substituitur, ex testamento militari iure facta, sunt consecuti, non in aliis, V. ip. in l. milites etiam, §. eod. P. Directo capite substitutus militaris bona, in quo singulare ius habet, non obstante aditione heredis instituiti, l. miles ita heredem, §. ex heredato, eod. l. in testamento, eo. C. l. centurio, de vulgari, explicat. Guill. Bened. in ver. absque liberis, 2. in compendio nu. 11. sicut in pupillari receptam erat. §. Sed & differat pupillari, quod substitutus pupillo, videbatur institutus in testamento filii, in primo gradu, quia testamentum patris & est testamentum filii, l. Papinianus, §. sed nec impuberis, de insti. test. at in eo, substitutus non dicitur succedere patri, sed pupillo, §. 1. de pupilla. D. fert & a vulgari, quod vulgatis adita hereditate expirat, l. post aditam, de impub. C. hæc militaris, minime. Et ita miles hic, cum substitutus illi etiam sit directus heres, & institutus adiens, cum duobus heredibus decedit in solidum instituitis, contra iuris communis regulas, l. quod contra, §. vni duo, de reg. iur. Hanc substitutionem militarem, & expressam, & tacitam dicim. Expressa est, quando ad certum tempus aliquem heredem instituit, & post illud alium, l. quæ rebus, §. fin. & l. miles ita heredem, de milit. test. P. Tacita, quæ continetur sub compendiosa, & quæ habet speciem fideicommissi, ut in l. precibus, in fine, de vulg. Sic Guill. Benedictus tradit, ad ver. si absque liberis, 2. in recipro. nu. 40. & 41. reciprocam per militem factam personis disparibus, ex voluntate testatoris, non aliter, continere vulgarem, pupillarem, exemplarem, & militarem. Continetur & sub militari pupillaris tacita, in l. in testamento, 1. de milit. testa. l. centurio, de vulg.

De rebus tantum a milite relictis heredi, non de bonis pupilli sit militaris substitutio, d. l. milites etiam, §. de milit. testam. Miles porro, qui substituit, & in expeditione esse debet, secundumque arbitrium concipere substitutionem potest, dummodo capacem successione substituat. Finis & rationes istius privilegii, eiusdem generis sunt, ac militaris testamenti: & ideo ea omnia mutanda sunt a superiori capite de militari testamento. Notandum præter hæc, quod concludit Guill. Benedictus, in comp. substit. in ver. si absque liberis, 2. num. 20. quod in substitutione a milite verbis directis facta, venit legitima filii, ita quod non potest per heredem retineri: & universa bona testatoris pertingere debent ad substitutum. Et hoc latius examinat propter sententiam Pauli Castrensis contrariam glo. fina. in l. precibus, de impub. C. §. Effectus quoque istius substitutionis coniecit in vnum locum, & differencias cum fideicommissaria substitutione, idem Guillelmus Benedictus, in tractatu compendiosæ substitutionis a num. 12. per plures sequentes ad C. Raynucius, & ad ver. si absque liberis, 2. de testamen. Et ibi abunde videbis de natura eius, ut superfluum sit ea, quæ ibi ordinate dicta sunt, in hanc paginam transcribere.

De Compendiosa Substitutione.

Cap. 26.

- 1 Compendiosa substitutio accedit militari, num sit substitutio, quid sit, divisio, formula eius, & quas alias continet, num. 2. 3. 4. 5.

